

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

ATIK YÖNETİMİ PLANI

KURUM ADI

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

ADRES

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu Müdürlüğü Sümer Kampüsü AYDIN/NAZİLLİ

E-posta: nazillisaghiz@adu.edu.tr

İnternet Adresi: <https://akademik.adu.edu.tr/myo/nazillisaghiz//tr>

Birim	Onaylayan	Yürürlük Tarihi
ADÜ Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	Müdür	2025

ÖNSÖZ

Üniversiteler, gelişimin ve kalkınmanın planlandığı en önemli mekanlardır. Bu kapsamda Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu da meslek ile ilgili tıbbi uygulamalar, bakım girişimi ve teknolojik gelişmelerde yenilikleri takip edecek olan belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirme amacı dört yarıyılık eğitim-öğretim sürdüren bir Yükseköğretim Kurumudur. Bununla birlikte Yüksekokulumuz, yardımcı sağlık personellerinin yetiştirilmesinde uluslararası mesleki ölçütler doğrultunda hazırlanmış program içerikleri aracılığıyla öğrencilerin mesleki becerilerle donatılarak, topluma fayda sağlama sorumluluklarının bilincinde olarak yetiştirilmeleri açısından önemli kurumlar arasında yer alma vizyonu taşımaktadır.

Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulumuz “*Atık Yönetimi Planı*” Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 29314 Atık Yönetimi Yönetmeliği dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Doç.Dr. Serap Gökçe Eskin
Müdür

ADÜ NAZİLLİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU

ATIK YÖNETİMİ PLANI

1. AMAÇ

Bu talimatın amacı Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda verilen hizmetler esnasında ortaya çıkan atıkları çevreye zarar vermeyecek şekilde uzaklaştırmak için sistem oluşturmaktır.

2. KAPSAM

Bu talimat, Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu atıklarının tespiti, toplanması, depolanması ve laboratuvarından uzaklaştırılması için alınması gereken tedbir ve kontrolü kapsamaktadır.

3. YETKİ VE SORUMLULUK

- MYO Müdürü
- Yüksekokul Sekreteri
- Atık Birim Sorumlusu
- Laboratuvar Birim Sorumluları

4. UYGULAMA

İşlevini yitirmiş ve kullanılamaz her türlü materyal genel anlamda atık olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde, atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermelerini önlemek amacı ile toplanması, taşınması yanında artık yeniden kullanım, geri kazanım, geri dönüşüm gibi değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi de önem kazanmıştır. Atık yönetiminde aşağıda belirtilen şartların titizlikle uygulanması gerekmektedir.

4.1. ATIKLARIN SINIFLANDIRILMASI

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 29314 Atık Yönetimi Yönetmeliği Atıkların gruplandırılması aşağıdaki tablo halk sağlığının gereklilikleri de göz önüne alınarak atık üreten tüm MYO birimlerince yapılacaktır.

EVSEL NİTELİKLİ ATIKLAR		
A. Genel Atıklar		B. Ambalaj Atıkları
Sağlıklı insanların bulunduğu kısımlar, hasta olmayanların muayene edildiği bölümler, ilk yardım alanları, idari birimler, temizlik hizmetleri, mutfaklar, ambar ve atölyelerden gelen atıklar: B, C, D, E, F ve G gruplarında anılanlar hariç, tıbbi merkezlerden kaynaklanan tüm atıklar.		Tüm idari birimler, mutfak, ambar, atölye vb'den kaynaklanan tekrar kullanılabilir geri kazanılabilir atıklar: Kâğıt, karton, mukavva, plastik cam, metal vb
TIBBİ ATIKLAR		
C. Enfeksiyöz Atıklar	D. Patolojik Atıklar	E. Kesici Delici Atıklar
Enfeksiyöz ajanların yayılımını önlemek için taşınması ve imhası özel uygulama gerektiren atıklar ve başlıca kaynakları; Mikrobiyolojik laboratuvar atıkları Kültür ve stoklar Enfeksiyöz vücut sıvıları Serolojik atıklar Diğer kontamine laboratuvar atıkları (lam-lamel, pipet, petri vb) Kan kan ürünleri ve bunlarla kontamine olmuş nesneler Kullanılmış ameliyat giysileri (kumaş, önlük, eldiven vb) Diyaliz atıkları (atık su ve ekipmanlar) Karantina atıkları Bakteri ve virüs içeren hava filtreleri Enfekte deney hayvanı leşleri, organ parçaları, kanı ve bunlarla temas eden tüm nesneler	Anatomik atık dokular, organ ve vücut parçaları ile ameliyat, nekropsi vb tıbbi müdahale esnasında ortaya çıkan vücut sıvıları: Ameliyathaneler, morg, nekropsi, adli tıp gibi yerlerden kaynaklanan vücut parçaları, organik parçalar, plasenta, kesik uzuvlar vb (insani patolojik atıklar) Biyolojik deneylerde kullanılan kobay leşleri	Batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıklar: Enjektör iğnesi, iğne içeren diğer kesiciler Bistüri Lam-lamel Cam pastör pipeti Kırılmış diğer cam malzemeler vb
TEHLİKELİ ATIKLAR		RADYOAKTİF ATIKLAR
F. Tehlikeli Atıklar	G. Radyoaktif Atıklar	
Fiziksel veya kimyasal özelliklerinden dolayı ya da yasal nedenler dolayısı ile özel işleme tabi olacak atıklar Tehlikeli kimyasallar, sitotoksik ve sitostatik ilaçlar, amalgam atıkları, genotoksik ve sitotoksik atıklar, farmasötik atıklar, ağır metal içeren atıklar Basıncılı kaplar	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu mevzuatı hükümlerine göre toplanıp uzaklaştırılır.	

4.1.1. LABORATUVARLARDA OLUŞAN BİYOLOJİK ATIKLAR

Laboratuvarlarda oluşan biyolojik atıklar Kırmızı tıbbi atık toplama torbalarına konular. Poşetler üzerine Ek 1'deki "Atık Kartı" sabitlenerek tıbbi atık toplama görevlilerine teslim edilir. Görevli personel tarafından alınan tıbbi atıklar özel tıbbi atık konteynirinde depolanır.

4.1.2. LABORATUVARLARDA OLUŞAN TEHLİKELİ KİMYASAL ATIKLAR

Kimyasal atık eğitim, araştırma, tanı ve tedavi işlemleri sırasında üretilen tehlikeli atıklardır. Laboratuvarlarda araştırma ve eğitim sırasında ortaya çıkan kimyasal atıkların solunum veya deri

yoluyla zararlı etkileri ortaya çıkabilir aynı zamanda çevre kirliliğine neden olmaktadır. Bu nedenle laboratuvarlarda açığa çıkan sıvı ya da katı atık kimyasalların diğer biyolojik, patolojik ve radyolojik atıklarla ve genel çöp ile karışmaması gerekmektedir. Kimyasal atık katı, sıvı ve gaz kimyasalların atılmasından oluşur.

Atıklar birbiriyle uyumlu olan gruplara göre ayrılmalıdır. Atıklar aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir. Ancak biriktirme sırasında geçimsiz kimyasallar listesi mutlaka dikkate alınmalıdır.

Atık Sınıflandırılması

- Asitler
- Bazlar
- Organik bileşikler
- Katı atıklar

Her atık kimyasal satın alındığı ambalajda biriktirilebilir. Ancak atık şişeleri tehlikeli kimyasal atık (Tablo 3) etiketi ile etiketlenmelidir. Atıklar sızdırmaz kaplarda iyi havalandırılan belirli bir alanda bulundurulmalıdır. Birbiriyle uyumlu kimyasallar aynı kapta biriktirilebilir ancak geçimsiz kimyasallar kesinlikle karıştırılmamalıdır (Tablo 1). Tüm tehlikeli atıklar kapakları kapalı durumda saklanmalıdır.

Tablo 1. Karıştırılmaması Gereken Kimyasallar

Kimyasal Madde	Karışmaması Gereken Kimyasal
Aktif karbon	Kalsiyum hipoklorit, oksitleyici maddeler
Alkali metaller	Su, karbontetraklorür, halojenli alkanlar, karbondioksit, halojenler
Amonyak	Civa (örneğin mnometre içerisinde), klor, kalsiyum hipoklorit, iyot, brom, hidroflorik asit
Amonyum nitrat	Toz halinde metaller, yanıcı sıvılar, kükürt, kloratlar, tüm asitler, nitritler, kükürt, ince tanecikli organik veya yanıcı başka maddeler
Anilin	Hidrojen peroksit, nitrik asit
Asetik asit	Kromik asit, nitrik asit, hidroksilli bileşikler, etilen glikol, perklorik asit, peroksitler, permanganatlar
Asetilen	Flor, klor, brom, bakır, civa, gümüş
Aseton	Derişik nitrik asit, derişik sülfürik asit
Azid	Asitler
Bakır	Asetilen, hidrojen peroksit
Brom	Amonyak, asetilen, butan ve diğer petrol gazları, turpentin, benzen
Civa	Asetilen, amonyak, fulminik asit
Flor	Bütün maddeler
Fosfor (beyaz)	Hava, oksijen, indirgen maddeler, alkaliler
Gümüş	Asetilen, okzalik asit, tartarik asit, amonyum bileşikleri, fulminik asit
Hidroflorik asit	Amonyak

Tablo 1. (devamı)

Hidrojen peroksit	Bakır, krom, demir, metal ve metal tuzları, yanıcı sıvılar, anilin, aseton, nitrometan, alkoller, organik bileşikler
Hidrojen sülfid	Nitrik asit, yükseltgen maddeler
Hidrokarbonlar	Flor, klor, brom, kromik asit, sodyum peroksit
Hidrosiyanik asit	Nitrik asit, alkaliler
İyot	Asetilen, amonyak, hidrojen
Kalsiyum oksit	Su
Klor	Amonyak, asetilen, bütan ve diğer petrol gazları, turpentin
Kloratlar	Amonyum tuzları, asitler, metal tozları, sülfür, ince tanecikli organik veya yanıcı maddeler
Kromik asit ve Krom	Asetik asit, naftalin, kamfer, gliserin, alkoller, yanıcı sıvılar, petrol benzini
Kükürtlü hidrojen	Nitrik asit, oksidan gazlar
Nitratlar	Sülfürik asit
Nitrik asit	Asetik asit, anilin, kromik asit, hidrosiyanik asit, hidrojen sülfid, yanıcı sıvılar gazlar, bakır, ağır metaller
Oksijen	Yağlar, gres, hidrojen, yanıcı sıvılar, yanıcı katılar ve yanıcı gazlar
Okzalik asit	Gümüş, civa
Perklorik asit	Asetik anhidrit, bizmut ve bileşikleri, alkoller, kağıt, tahta, yağ
Peroksitler	Asitler
Potasyum	Karbon tetraklorür, karbondioksit, su
Potasyum permanganat	Gliserin, etilen glikol, benzaldehit, sülfürik asit
Selenitler	İndirgen maddeler
Sodyum peroksit	Etil ve metil alkol, glasiyal asetik asit, asetik anhidrit, benzaldehit, karbon disülfür, gliserin, etilen glikol, etilen asetat, metil asetat, furfural
Sodyum nitrit	Amonyum nitrat, diğer amonyum tuzları
Sülfürik asit	Kloratlar, perkloratlar, permanganatlar
Yanıcı sıvılar	Amonyum nitrat, kromik asit, hidrojen peroksit, nitrik asit, halojenler, sodyum peroksit, diğer yükseltgen maddeler

Tablo 2. Atık Kabı Etiketleri

Atık Kabı Etiketi	Atık Çeşidi
A	Halojen içermeyen organik çözgen ve çözeltiler
B	Halojenli organik çözgen ve çözeltiler
C	Katı atıklar
D	Tuz çözeltileri
E	Zehirli inorganik atıklar, ağır metal tuzları ve bunların çözeltileri
F	Zehirli yanıcı bileşikler
G	Civa ve inorganik civa tuzları
H	Geri kazanabilir metal tuzları atıkları. Her metal tuzu atığı ayrı kapta toplanmalıdır.
I	İnorganik katılar

Tablo 3. Kimyasal Atıklar

AtıÇeşidi Atık	Atma Öncesi İşlem	Kontrol İşlemi	Kabı özelliği
Tehlikeli olmayan inorganik kimyasallar: Sülfatlar (Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Sr, Ba) Fosfatlar (Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Sr) Karbonatlar (Na, K, Mg, Ca, NH ₄ , Sr, Ba) Oksitler (Ba, Mg, Ca, Sr, Al, Si, Ti, Mn, Fe, Cu, Co, Zn) Boratlar (Na, K, Mg, Ca)			Seyreltilip lavaboya deşarj edilir.
Tehlikeli olmayan organik kimyasallar: Şekerler, nişastalar, şeker alkoller, doğal olarak bulunan alfa amino asitler ve tuzları, sitrik ve laktik asit ve Na, K, Mg, Ca, NH ₄ tuzları, kuru biyolojik besi yerleri gibi zararsız organik biyokimyasallar			Seyreltilip lavaboya deşarj edilir
Tehlikeli kimyasallarla kontamine olmamış laboratuvar materyali (Maske, KKD)			Uygun katı atık kabında biriktirilir

4.2. ATIKLARIN TOPLANMASI

a) Evsel nitelikli atıkların toplanması: Kampüsün tüm alanlarındaki evsel nitelikli atıklar görevli personel tarafından kaynağından ayrı ayrı siyah renkli torbalarda toplanır. Toplanan atıklar, geçici atık depolama alanına götürülür. Burada biriken atıklar Aydın Büyükşehir Belediyesi Temizlik Hizmetleri tarafından alınır.

b) Ambalaj atığı ve pillerin toplanması: MYO'nun ambalaj (bulaşık olmayan kâğıt, metal kutu, plastik vb) ve pil atıkların toplanabilmesi için Ek 2'de görüldüğü gibi tüm kullanım alanlarına ambalaj atığı ve pil atığı toplama kutuları yerleştirilir. Ambalaj atığı geri dönüşüm kutularında mavi çöp poşeti bulunur. Kutular dolduğunda ilgili birimin evsel atıklarını da toplayan görevli tarafından alınarak ambalaj atığı geçici toplama alanına götürülür. Bu atıklar "Destek Hizmetleri Sorumlusu" veya görevlendirdiği bir kişinin kontrolünde Aydın Büyükşehir Belediyesi'ne ait araçlara teslim edilir.

c) Tıbbi atıkların toplanması:.

Laboratuvarlarında bulunan tıbbi atık toplama kutusu Ek 2'de belirtilmiştir. Buna göre, kesici ve delici özelliği olan tıbbi atıklar; plastik kutularına atılarak toplanır.

Kesici ve delici özelliği olan atıklar diğer tıbbi atıklardan ayrı olarak delinmeye, yırtılmaya, kırılmaya ve patlamaya dayanıklı, su geçirmez ve sızdırmaz, açılması ve karıştırılması mümkün olmayan, üzerinde "Uluslararası Biyotehlike" amblemi ile ""Dikkat! Kesici ve Delici Tıbbi Atık" ibaresi taşıyan plastik veya aynı özelliklere sahip lamine kartondan yapılmış kutu veya konteynerler içinde toplanır. Bu biriktirme kapları, en fazla ¾ oranında doldurulur, ağızları kapatılır ve kırmızı plastik torbalara konur. Kesici-delici atık kapları dolduktan sonra kesinlikle sıkıştırılmaz, açılmaz, boşaltılmaz ve geri kazanılmaz. Tıbbi atık torbaları ve kesici-delici atık kapları ¾ oranında dolduklarında derhal yenileri ile değiştirilirler. Yeni torba ve kapların kullanıma hazır olarak atığın kaynağında veya en yakınında bulundurulması sağlanır.

d) Tehlikeli Kimyasal Atıklar: MYO bünyesinde tehlikeli kimyasal atıklar bulunmamaktadır.

4.3. ATIKLARIN AZALTILMASI

Daha az atık oluşmasını sağlayacak metotların ve ürünlerin kullanılmasının sağlanması ve atıkların oluştuğu yerde ayrılmasını içeren işlemler atık yönetiminin en önemli hedeflerinden biridir. Bu konuda ortaya konulan hedef, tüm birimlerimizin ve birim sorumlularının gerekli özeni göstermeleriyle sağlanabilir. Azaltılan atıkların doğaya ve ekonomiye faydaları düşünüldüğünde atık azaltılmasının atık yönetimindeki önemi daha da iyi anlaşılabacaktır.

Atıkların azaltılması şu politikaların uygulanmasıyla sağlanabilir;

a) Atıkların ayrıştırılması, hangi atıkların tıbbi atık hangi ürünlerin evsel atık ya da geri dönüştürülebilir olduğu konusunda ünite içi denetimlerde ve hizmet içi eğitimlerde personele bilgi verilecektir.

b) Evsel atıkların oluşumunun azaltılmasına yönelik olarak, ambalaj ve pil atıkları ile evsel atıkların ayrıştırılması için geri dönüşüm kutuları kullanılacaktır. Ayrıca tıbbi atıklarla kesici ve delici atıklar ayrı kutularda toplanacaktır. Ünite içi denetimlerde ve hizmet içi eğitimlerde bu konu üzerinde hassasiyetle durularak, etkin bir şekilde geri dönüşüm sağlanmaya çalışılacaktır.

4.4. ATIKLARIN TOPLANMASI ve TAŞINMASINDA GÖREVLİ SORUMLU PERSONEL

Atık toplayacak personele öncelikli olarak uygulamalı eğitim verilir. Görevli için uygun kıyafet, koruyucu malzemeler (maske, eldiven, gözlük vb) ile tekerlekli ve kapaklı uygun toplama aracı idare tarafından temin edilir.

MYO'muzda oluşan atıkların toplanma işleminden Tıbbi Atık Eğitimi alan Destek Hizmetleri sorumludur.

5. KAZA ANINDA ALINACAK ÖNLEMLER ve YAPILACAK İŞLEMLER

Tıbbi atık toplamakla görevli personeller atığın dökülmesini önlemekle ilgili gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Gerekli hallerde sızdırmazlığı sağlamak için atık poşet ikinci hatta üçüncü bir poşetle desteklenmelidir. Eğer çöp kovasına, taşıma alanına veya depolama alanına kazayla tıbbi atık dökülürse odun talaşıyla yoğunlaştırılıp alınarak tıbbi atık poşetine konulmalıdır. Yüzey hemen hipoklorür/çamaşır suyu dezenfekte edilmelidir. Atıkların toplanması ve taşınmasında oluşacak yaralanma anında kişi Atık Sorumlusu gözetiminde hemen en yakın sağlık kurumuna müracaat eder. Ayrıca bu tür kazalar Atık Sorumlusu tarafından (ek-3) “Kaza Tutanağı” hazırlanarak kayıt altına alınır.

6. PERSONEL EĞİTİMİ ve BİLGİLENDİRME

“Atık Yönetim Planı” ve bu plana ilişkin değişiklikler tüm birimlere duyurulur. Hizmetli personel ve Komisyon bu plan uygulamaya konulmadan önce “Eğitim Sorumlusu” tarafından bilgilendirilir. Atık Toplama Yönetmeliğinde yapılacak her türlü değişiklik ilgili birimlere ve personele duyurulur.

7. KAYIT TUTMA ve RAPORLAMA

Atık kayıtların hazırlanması, toplanması ve arşivlenmesinde Atık Sorumlusu görev yapar. Komisyon yıllık olarak kayıtları inceler, yıllık rapor hazırlanır ve gözlenen sorunlar için gerekli iyileştirmeler yapılır. Her yılın Şubat ayında gerek duyulması durumunda Aylık periyotlarda Başkan ve Başkan Yardımcısı tarafından görevli tüm personel toplanarak, değerlendirme toplantısı düzenlenir ve “Yıllık Değerlendirme Raporu” hazırlanır.

EK 1.

Atık Kartı

ATIK KARTI	
Birim Adı	
Atık Türü	
Toplama Tarihi	
BİRİM ATIK SORUMLUSU	
Adı Soyadı	
İmza	

EK: 2

BİRİMLER	MEVCUT ATIK KUTUSU ÇEŞİT ve MİKTARLARI			
	Ambalaj Atığı	Pil Atığı	Delici Kesici Atık	Tıbbi Atık
Sağlık Bakım Laboratuvarı	1	0	1	1
Podoloji Laboratuvarı	3	0	1	0
Öğrenci Derslikleri	1	1	-	-
Öğrenci Kafeteryası	1	1	-	-
Öğrenci Yemekhanesi	1	1	-	-
İdari Bina	3	1	-	-

EK: 3

ADÜ NAZİLLİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU
TIBBİ ATIK KAZA TUTANAĞI

Olay yeri ve tarihi	
Olayın oluş şekli	
İlgili personel	
Alınan önlem	
Atık Toplama Sorumlusu	
Tıbbi Atık Sorumlusu	
(Gerekli açıklamalar);	